

УДК 65.01

Економіка і управління підприємствами

Георгіаді Неллі Георгіївна

*доктор економічних наук, професор, професор кафедри
Національний університет «Львівська політехніка»*

Георгиади Нелли Георгиевна

*доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры
Национальный университет «Львовская политехника»*

Heorhiadi Nelli

D. Sc. (Economics), Professor, Professor of the Department

Lviv Polytechnic National University

ORCID: 0000-0002-8348-5458

Кайдрович Христина Іванівна

*кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри
Львівський університет бізнесу та права*

Кайдрович Христина Ивановна

*кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры
Львовский университет бизнеса и права*

Kaydrovych Khrystyna

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department

Lviv University of Business and Law

ORCID: 0000-0002-0362-7779

Хмиз Мар'яна Василівна

*доктор філософії, викладач кафедри
Львівський національний університет імені Івана Франка*

Хмыз Марьяна Васильевна

*доктор философии, преподаватель кафедры
Львовский национальный университет имени Ивана Франко*

Khmyz Mariana

*PhD, Lecturer of the Department
Ivan Franko National University of Lviv
ORCID: 0000-0003-3553-8022*

Тиркало Юрій Євгенійович

*керівник
Громадська організація «Всеукраїнський антикорупційний центр»*

Тыркало Юрий Евгениевич

*руководитель
Общественная организация «Всеукраинский антикоррупционный центр»*

Tyrkalo Yuriy

*Head
Non-Governmental Organization «Pan-Ukrainian Anti-Corruption Center»
ORCID: 0000-0003-2535-4238*

Русин-Гриник Роман Романович

*доктор філософії, асистент кафедри
Національний університет «Львівська політехніка»*

Русин-Грынык Роман Романович

*доктор философии, ассистент кафедры
Национальный университет «Львовская политехника»*

Rusyn-Hrynyk Roman

*PhD, Assistant of the Department
Lviv Polytechnic National University
ORCID: 0000-0003-2895-6437*

Стояновський Андрій Ростиславович

*кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри
Національний університет «Львівська політехніка»*

Стояновский Андрей Ростиславович

*кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры
Национальный университет «Львовская политехника»*

Stoianovskyi Andrii

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department

Lviv Polytechnic National University

ORCID: 0000-0003-4007-0620

**ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ НА
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ
СТРУКТУР**

**ВЛИЯНИЕ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ НА
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКИХ
СТРУКТУР**

**INFLUENCE OF INNOVATIVE DEVELOPMENT ON THE
COMPETITIVENESS OF ENTREPRENEURIAL STRUCTURES**

Анотація. Важливість запровадження інноваційного розвитку та вплив його на конкурентоспроможність є досить актуальним серед підприємницьких структур України. У даній статті обґрунтовано вплив інноваційного розвитку на конкурентоспроможність підприємницьких структур. Проаналізовано наукові джерела відносно трактування поняття «інновація». Виокремлено та обґрунтовано передумови набуття конкурентних переваг підприємницькими структурами, оскільки нами доведено, що конкурентоспроможність тісно взаємопов'язана із інноваційним розвитком. Досліджено динаміку зацікавленості вітчизняних

підприємств у використанні інновацій, що на даний момент часу має характер до зростання. Встановлено, що позитивна тенденція є в зростанні частки підприємств, які здійснюють продуктивні інновації які, власне, і зумовлюють інноваційний розвиток національної економіки. Виокремлено та проаналізовано два головних види інновацій, які притаманні сучасним підприємницьким структурам. Здійснено аналіз інноваційного розвитку підприємницьких структур на основі інтегральних показників.

Ключові слова: інновації, інноваційний розвиток, конкурентоспроможність, підприємницькі структури, продуктивні інновації.

Анотація. Важность введения инновационного развития и влияние его на конкурентоспособность является весьма актуальным среди предпринимательских структур Украины. В данной статье обосновано влияние инновационного развития на конкурентоспособность предпринимательских структур. Проанализированы научные источники относительно трактовки понятия «инновация». Выделены и обоснованы предпосылки вступления конкурентных преимуществ предпринимательскими структурами, поскольку нами доказано, что конкурентоспособность тесно взаимосвязана с инновационным развитием. Исследована динамика заинтересованности отечественных предприятий в использовании инноваций, на данный момент времени имеет характер к росту. Установлено, что положительная тенденция в росте доли предприятий, осуществляющих продуктивные инновации которые, собственно, и обуславливают инновационное развитие национальной экономики. Выделены и проанализированы два основных вида инноваций, которые присущи современным предпринимательским структурам. Осуществлен анализ инновационного развития

предпринимательских структур на основе интегральных показателей.

Ключевые слова: *инновации, инновационное развитие, конкурентоспособность, предпринимательские структуры, продуктовые инновации.*

Summary. *The importance of introducing innovative development and its impact on competitiveness is quite relevant among business structures in Ukraine. This article substantiates the impact of innovative development on the competitiveness of business structures. Scientific sources concerning the interpretation of the concept of «innovation» are analyzed. The preconditions for gaining competitive advantages by business structures are singled out and substantiated, as we have proved that competitiveness is closely interrelated with innovative development. The dynamics of interest of domestic enterprises in the use of innovations, which is currently growing, has been studied. It is established that the positive trend is in the growth of the share of enterprises that carry out product innovations which, in fact, determine the innovative development of the national economy. The two main types of innovations that are inherent in modern business structures are identified and analyzed. The analysis of innovative development of business structures on the basis of integrated indicators is carried out.*

Key words: *innovations, innovative development, competitiveness, business structures, product innovations.*

Постановка проблеми. *Стрімкий розвиток ринкових відносин диктує підприємницьким структурам нові вимоги до ведення бізнесу. Важливим на даному етапі розвитку стає запровадження та ефективне використання інновацій. Інновації передбачають введення такого механізму реагування на ринкові зміни, які б допомогли підприємницьким структурам залишитися конкурентоспроможними на ринку. Притаманна*

здатність підприємств адаптуватися до змін зовнішнього та внутрішнього ринкового середовища характеризує його конкурентоспроможність. Постійний моніторинг ринкових можливостей підприємницьких структур допоможе ефективно залучити інновації в управлінський та виробничий процес. Однак для більш стабільного закріплення на ринку менеджмент підприємницьких структур жертвує миттєвою можливістю отримання прибутку. Це дає можливість закріпитися на певному сегменті ринку. А також схилити потенційних споживачів до вибору продукції чи послуг, що надає підприємницька структура. У цьому не останню роль відграють інновації. В даному випадку інновації і конкурентоспроможність тісно взаємопов'язані. Саме ефективний вибір інноваційної політики вплине на стійкий розвиток підприємницької структури. Вибір механізмів та інструментів інноваційного розвитку набуває важливої ролі, адже впливає на економічні та соціальні рішення в майбутньому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню інноваційного розвитку підприємницьких структур написано чимало наукових досліджень. Про те, залишається актуальним питання вивчення сутності та ролі інновацій для конкурентоспроможності підприємницьких структур. Великий вплив на дослідження інноваційного розвитку мали наукові праці Й. Шумпетера [1], С. Ілляшенка [2], Ю. Шипуліної [3], А. Колєватової, А. Коваленко [4], Т. Марченко [5], А. Ворони [6]. Щодо дослідження інструментів, механізмів та моделей забезпечення інноваційного розвитку великий внесок зробили – О. Овсянюк-Бердадіна [7], В. Волощук [8], Н. Добрянська, В. Лагодієнко та Л. Торішня [9]. Вивченням моніторингу та оцінки сучасного стану інноваційного розвитку підприємств присвячені наукові праці В. Дергачова і В. Голюк [10], Ю. Грудцина [11], М. Бердар [12], М. Теплюк і О. Шапран [13] та інші [14–20]. Відповідно до опрацьованих наукових джерел, які торкаються дослідження інноваційного розвитку, виявлено, що не достатньо вивченими

залишаються аспекти встановлення передумов інноваційного розвитку підприємницьких структур в умовах зростання конкуренції на ринку. Оскільки конкуренція відбувається лише у сфері малого та середнього бізнесу, а на рівні великих підприємств конкуренція майже відсутня.

Мета статті. Метою статті є обґрунтування значення та необхідності запровадження інноваційного розвитку в підвищенні конкурентоспроможності підприємницьких структур.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах глобалізації та зростання конкуренції на всіх сегментах ринку базовим елементом конкурентоспроможності підприємницьких структур залишається інноваційний розвиток. Важливість інновацій для будь якого підприємства характеризується можливістю отримати інноваційні конкурентні переваги. Набуті переваги посприяють отриманню та захопленню певної ринкової ніші, що посприяє отриманню максимальних економічних вигод. На сьогодні, дуже багато вітчизняних підприємницьких структур відмовляються від системного запровадження інноваційного розвитку. Основним фактором, який заважає запровадити комплексні дослідження щодо розроблення системи інноваційного розвитку є фінансовий аспект. Важливість підвищення рівня конкурентоспроможності підприємницьких структур на основі інноваційного розвитку носить першочергове завдання, оскільки має на меті сформувати переваги у боротьбі з конкурентами на внутрішніх та зовнішніх ринках.

Для детального розуміння «інноваційний розвиток» ми спробуємо проаналізувати ряд тлумачень цього поняття. Так, С. Ілляшенко вважає, що «інновація» це «процес господарювання, що спирається на безупинний пошук і використання нових способів і сфер реалізації потенціалу підприємства у мінливих умовах зовнішнього середовища у рамках обраної місії та прийнятою мотивації діяльності і пов'язаний з модифікацією існуючих і формуванням нових ринків збуту» [2]. Даний

автор інновації пов'язує з процесом господарювання, здатністю ефективно реалізувати потенціал, а також вдало модифікувати виробничу діяльність. І на його думку це буде передумовою здобуття конкурентних переваг на ринку.

О. Адаменко стверджує, що інновації це «діяльність підприємства, що спирається на постійний пошук нових методів та засобів задоволення споживчих потреб та підвищення ефективності господарювання» [17]. Тут автор підкреслює важливість менеджменту підприємницьких структур звернути увагу на пошук нових методів та засобів задоволення потреб споживачів. Першочерговим завданням для підприємницьких структур стає задоволення потреб потенційних споживачів, тобто запровадження таких форм організації управління в системі підприємницької діяльності, які б задовольнили потреби споживача і самого підприємства.

Так, О. Мороз стверджує, що інновації це «процес пошуку та створення нової продукції та процесів на основі використання сукупності всіх наявних засобів та можливостей підприємства, що веде до якісних змін» [18]. Даний автор пов'язує інновації із створенням нової більш конкурентної продукції, яка буде випереджати конкурентів за рахунок якісних показників.

Отже, трактування поняття «інновації» є досить різноманітним і якого єдиного визначання не існує.

Динамічний розвиток економічних відносин вимагає від підприємницьких структур відходити від використання динамічних та статистичних конкурентних переваг. У свою чергу, інноваційний розвиток набуває важливого значення, який дозволяє підприємницьким структурам використовувати новації для отримання якісного рівня економічного розвитку.

Провівши аналіз наукової літератури, ми дійшли висновку, що передумовою набуття конкурентних переваг підприємницькими

структурами є:

- отримання правдивої інформації, яка стосується конкурентів на певному сегменті ринку;
- здатність підприємницької структури запроваджувати та використовувати інновації;
- безперервно працювати на утримання набутих конкурентних переваг, шляхом постійного запровадження інновацій;
- створення конкурентних переваг шляхом запровадження інновацій.

Отже, для зростання конкурентоспроможності підприємницьких структур доцільно постійно працювати у напрямку інноваційного розвитку. Саме інноваційний розвиток визначає конкурентні переваги, якими володіє підприємницька структура.

Економічний стан вітчизняних підприємницьких структур є досить нестабільним, що характеризує їхньою слабкою конкурентоспроможністю. Це спричинене досить слабкою роботою у сфері запровадження інновацій.

Проаналізувавши дослідження Т. Писаренко і Т. Кваша [16], які вивчали динаміку зацікавленості вітчизняних підприємств у використанні інновацій, ми дійшли висновку, що кількість підприємств в період з 2014–2018 рр. зросла з 32,4 % до 57,3 %. Дане дослідження підтверджує, що вітчизняні підприємства починають використовувати інновації як стратегічний ресурс для нарощування конкурентоспроможності. Для забезпечення отримання максимально вигідного результату підприємницькі структури повинні оцінити результати виробничої діяльності, інноваційні можливості, фінансовий та інвестиційний потенціал, системи інформатизації тощо. Ефективний інноваційний розвиток вважається позитивним, коли результативність від запроваджених інновацій, на даний період часу, є максимальним. Інноваційний розвиток є досить важливим фактором для підприємницьких

структур, оскільки впливає на формування позитивного вектору розвитку останніх, які включають фінансово-господарську діяльність, оптимізацію отриманих витрат, можливість отримання додаткових позицій на ринку, зростання рівня якості продукції на надання послуг тощо. Як показують статистичні дані запровадження інноваційного розвитку підприємницьких структур є досить громісткою та довготривалою роботою, що супроводжується значними інвестиційними витратами. Виходячи з цього, багато вітчизняних підприємницьких структур не наважуються на глобальні інноваційні зміни, а лише роблять спроби модернізувати виробничий процес.

Так, А. Ворона вважає, що «рівень зацікавленості підприємств у здійсненні інноваційних процесів у період 2012–2018 рр. зростає, а їх частка в загальній чисельності досліджуваних підприємств збільшилась з 14,6 % до 28,1 %, позитивною тенденцією є зростання частки підприємств, які здійснюють продуктові інновації які, власне, і зумовлюють інноваційний розвиток національної економіки» [6]. Отже, як бачимо, рівень зацікавленості вітчизняних підприємств у запровадженні інновацій з кожним роком зростає. Це є позитивним для економіки України позитивним, оскільки вітчизняні підприємства стають більш конкурентоспроможними на українському ринку витісняючи імпорт.

На нашу думку, таке стрімке збільшення кількості інноваційно зацікавлених підприємницьких структур зумовлене безперервним розвитком інформаційних технологій, збільшення кількості робочих місць, зростання рівня конкуренції на ринку та забезпечення сталого розвитку підприємницьких структур.

У науковій літературі виділяють два головних види інновацій, які характеризують створення конкурентоспроможності підприємства, а саме:

– зростаючі інновації. Даний вид інновацій характеризується поступовим ведення інновацій у виробничий та управлінський процес. Він

поступово та лінійно впливає на зростання та накопичення конкурентних переваг. Так, Г. Соболева вважає, що «це інновації з характером удосконалення продуктів і технологій. Вводяться найчастіше систематично, уможлиблюючи поступове зростання чи також підтримування конкурентоспроможності. Їх можна трактувати як чинник, який послідовно, лінійно впливає на зростання конкурентоспроможності» [14]. Більшість вітчизняних підприємницьких структур трактують поняття «інноваційний розвиток» у контексті зростання конкурентоспроможності на основі поступової модернізації морально застарілого устаткування більш сучасним. Враховуючи стрімкий розвиток виробничого процесу та відсталість існуючого устаткування у більшості підприємств, цього не достатньо. Задля збереження та накопичення рівня конкурентоспроможності підприємницьким структурам доцільно постійно стежити за інноваційним розвитком, тим самим бути попереду своїх конкурентів. У свою чергу В. Соловйов вважає, що даний тип інновацій «здатний змінити параметри конкурентної боротьби, істотно покращуючи якість виробничого процесу у сферах діяльності технологічних лідерів або навіть монополістів. Здійснення такого типу інновацій потребує наявності на підприємстві значного обсягу фундаментального знання (або доступу до нього) і є можливим далеко не для кожного підприємства» [15].

– радикальні інновації. Даному виду інновацій притаманне радикальне введення у виробничий процес нововведень, які якісно змінюють повністю господарську діяльність підприємницьких структур. Вводяться нові технології, розробляється нова продукція, формуються нові стратегії ведення бізнесу. Це сприяє отриманню нових конкурентних переваг, які мають довготривалий вплив і в основному диктують революційні підходи до формування їх. Так, Г. Соболева вважає, що даному типу інновацій притаманне «створення не тільки нових технології та продуктів, але також нових концепції бізнесу. Їхній стрибкоподібний,

загалом революційний характер викликає те, що вони забезпечують часто порівняно тривалу конкурентну перевагу, створюючи нові умови конкуренції» [14].

На нашу думку, інновації та конкуренція тісно взаємопов'язані. Так, Д. Куніна стверджує, що «перевагу в конкурентній боротьбі отримують саме ті учасники ринку, які займають активну позицію у використанні інновацій. Як зазначають вчені, конкуренція не дістається у спадок, не є наслідком наявних ресурсів або робочої сили, а ґрунтується на постійному використанні інновацій» [19]. Конкурентоспроможність підприємницьких структур залежить від запровадження інновацій, а постійний моніторинг за утриманням конкурентних позицій стає можливим завдяки постійній роботі пов'язаній з пошуком та запровадженням інновацій. Отже, основним фактором збереження конкурентних переваг є процес постійного стимулювання керівників підприємницьких структур до пошуку ефективних нововведень та вдосконалень, а рушійною силою цього є інновації. Управління інноваційним розвитком має комплексний характер, що пов'язує всі сфери фінансово-господарської діяльності підприємницьких структур, а саме це стосується планування, наукових досліджень і розробок, системи виробництва, збуту тощо. Однак інноваційний розвиток може мати різний характер, масштаб, сферу застосування, вплив на виробничий процес і економічними наслідками. Основним завданням, яке покладене на запровадження інноваційного розвитку є зростання норми прибутку за рахунок збільшення конкурентних переваг товару, розширення каналів збуту продукції, а також зростання стійкості підприємницьких структур.

Конкурентоспроможними та економічно ефективними будуть підприємницькі структури, які вдало оберуть систему інноваційного розвитку і запровадять лише фінансово вигідні інноваційні управлінські рішення. Це призведе до вдалого застосування інноваційних рішень, які

вплинуть на мінімізацію часу і витрат на виробничий процес чи процес надання послуг.

Щоб краще здійснити аналіз інноваційного розвитку підприємницьких структур застосуємо інтегральні показники. Так, використавши коефіцієнти вагомості в межах кожної з компонент (K , V), ми одержимо два абсолютних значення цих показників і запишемо у формулу (1):

$$\left\{ \begin{array}{l} K = Ai_1 + Bi_2 + Ci_3; \\ A = f(a_1 \dots a_n); \\ B = f(b_1 \dots b_n); \\ C = f(c_1 \dots c_n); \\ i_1 + i_2 + i_3 = 1; \\ V = Dj_1 + Ej_2 + Gj_3; \\ D = f(d_1 \dots d_n); \\ E = f(e_1 \dots e_n); \\ G = f(g_1 \dots g_n); \\ j_1 + j_2 + j_3 = 1, \end{array} \right. \quad (1)$$

де $i_1 - i_3$ – коефіцієнти вагомості показників, які визначають креативну діяльність підприємницьких структур, ч. од.;

$j_1 - j_3$ – коефіцієнти вагомості показників, які визначають використання підприємницькими структурами запроваджених інновацій, ч. од.;

A_a – частка реалізованих інноваційних рішень до загального обсягу управлінських рішень прийнятих підприємницькими структурами, ч.од.;

B_b – частка залучених креативно-активних працівників до загальної чисельності працівників підприємницької структури, ч.од.;

C_c – частка використаних креативних проектів за участю підприємницької структури до загальної кількості проектів, ч.од.;

D_d – частка інноваційних матеріалів до загального об'єму матеріалів, ч.од.;

E_e – частка створених інноваційних інженерних конструкцій у загальній кількості інженерних конструкцій, які споруджені підприємницькими структурами, ч.од.;

G_g – частка інноваційних технологій у загальній кількості технологій, які використовує підприємницька структура, ч.од.;

K і V – показники, що відображають інноваційний розвиток підприємницьких структур, ч.од.

Інформація отримана з використанням поданих вище інтегральних показників є необхідною, оскільки дасть змогу оцінити рівень інноваційного розвитку підприємницьких структур. Інформативність та цінність такого розрахунку буде знівельовано, якщо менеджмент підприємства не враховує розмір самого підприємства.

Висновки і пропозиції. Таким чином, ефективний економічний розвиток підприємницьких структур залежить від інновацій. Вдале запровадження інноваційного розвитку підкреслить та збереже конкурентні переваги даного підприємства на ринку. Створення сприятливого підґрунтя для активізації інноваційного розвитку підприємницьких структур має стати пріоритетним завданням для економічного розвитку та визначальною формою реалізації національних інтересів. За рахунок запроваджених інновацій відбувається посилення конкурентоспроможності як на вітчизняному, так і міжнародному ринках. Щоб ефективніше провести аналіз інноваційного розвитку ми обрали інтеграційні показники. За допомогою них отримана інформація є необхідною, оскільки дасть змогу оцінити рівень інноваційного розвитку підприємницьких структур. Проте достовірність такого розрахунку буде цінною, якщо менеджмент підприємства враховує розмір самого підприємства.

До перспектив подальших досліджень у цьому напрямі слід віднести постійний моніторинг факторів, які стають ключовими при обранні тої чи

іншої системи інноваційного розвитку підприємства, а також потрібно більш детально дослідити етапи проведення прогнозування економічної ефективності управління інноваційним розвитком підприємства.

Література

1. Шумпетер Й. Теория экономического развития (Исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры). Пер.с англ. Москва: Прогресс, 1982. 455 с.
2. Маркетинг. Менеджмент. Інновації: монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. Суми: ТОВ «ТД «Папірус», 2010. 624 с.
3. Шипуліна Ю. С., Ілляшенко С. М. Розвиток теоретико-методологічних засад переходу підприємств на інноваційний шлях розвитку // Маркетинг і менеджмент інновацій. 2011. Т. I, № 4. С. 103–112.
4. Колєватова А. В., Коваленко А. С. Проблеми розвитку наукової та інноваційної діяльності в Україні, основні шляхи їх подолання // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип. 23(1). С. 130–134.
5. Марченко Т. В. "Горизонт 2020": підвищення інноваційності України // Науковий вісник Чернівецького університету. 2019. Вип. 820. Серія: Економіка. С. 26–33. doi: <https://doi.org/10.31861/ecovis/2019-820-4>
6. Ворона А. В. Інноваційна активність підприємств як перспектива розвитку національної економіки України // Ефективна економіка. 2020. № 3. doi: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.3.155>
7. Овсянюк-Бердадіна О. Ф. Інноваційний розвиток вітчизняних підприємств: реалії та інструменти забезпечення // Економічний аналіз. 2015. Т. 19, № 2. С. 117–121.
8. Волощук В. Р. Механізми активізації інноваційного розвитку.

- Інноваційна економіка. 2019. Вип. 7–8. С. 27–33. doi: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2019.7-8.4>
9. Добрянська Н. А., Лагодієнко В. В., Торішня Л. А. Регулювання регіонального інноваційного розвитку // Український журнал прикладної економіки. 2020. Том 5, № 1. С. 263–270. doi: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2020-1-31>
 10. Дергачова В. В., Голюк В. Я. Сучасні тренди розвитку інновацій у вимірі глобальної економіки // Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи: зб. тез доп. I Міжнародної наук.-практ. конф. (23 квітня 2020 р.). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2020. С. 119–120.
 11. Грудцина Ю. В. Інноваційна діяльність в Україні: аналіз та прогнозування // Бізнес Інформ. 2019. № 2. С. 78–84. doi: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-2-78-84>
 12. Бердар М. М. Оцінка інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості України // Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 12. С. 20–26.
 13. Теплюк М. А., Шапран О. А. Оцінювання рівня інноваційного розвитку підприємства в контексті інтеграції науки та бізнесу // Стратегія економічного розвитку України. 2020. Вип. 46. С. 100–115.
 14. Цюцюпа С. В. Вплив конкуренції на інноваційну діяльність підприємства // Вчені записки Університету «КРОК». 2019. № 1(53). С. 221–229. doi: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2019-53-221-229>
 15. Соловійов В. П. Інноваційна діяльність як системний процес у конкурентній економіці. Київ, 2006. С. 558.
 16. Писаренко Т. В., Кваша Т. К. Стан інноваційної діяльності та діяльності у сфері трансферу технологій в Україні у 2018 році: аналітична довідка. Київ: УкрІНТЕІ, 2019. 80 с.
 17. Адаменко О.А. Концептуальні засади інноваційного розвитку

підприємств // Наукові праці Національного у-ту харчових технологій.
2010. № 35. С. 5–10.

18. Мороз О. С. Формування системи показників для оцінювання інноваційного розвитку підприємства // *Економіка Крима*. 2012. № 3(40). С. 263–266.
19. Куніна Д. М. Аналіз стану інноваційного розвитку промислових підприємств України // *Ефективна економіка*. 2014. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3673>
20. Skrynkovskyy R. M., Sopilnyk L. I., Tsyuh S. I. Improving the Enterprise Development Model: New Solutions Based on the Principles of Management, Marketing and Economic Diagnosis // *Business Inform.* 2020. No 4. P. 191–199. doi: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-4-191-199>

References

1. Shumpeter Y. *Teoriya ekonomicheskogo razvitiya (Issledovanie predprinimatelskoy pribyili, kapitala, kredita, protsenta i tsikla kon'yunktury)*. Per.s angl. Moskva: Progress, 1982. 455 s.
2. *Marketynh. Menedzhment. Innovatsii: monohrafiia / za zah. red. d.e.n., prof. S.M. Illiashenka*. Sumy: TOV «TD «Papyrus», 2010. 624 s.
3. Shypulina Yu. S., Illiashenko S. M. Rozvytok teoretyko-metodolohichnykh zasad perekhodu pidpriemstv na innovatsiinyi shliakh rozvytku // *Marketynh i menedzhment innovatsii*. 2011. T. I, № 4. S. 103–112.
4. Kolevatova A. V., Kovalenko A. S. Problemy rozvytku naukovoї ta innovatsiinoї diialnosti v Ukraini, osnovni shliakhy yikh podolannia // *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seria: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*. 2019. Vyp. 23(1). S. 130–134.
5. Marchenko T. V. "Horyzont 2020": pidvyshchennia innovatsiinosti

- Ukrainy // Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu. 2019. Vyp. 820. Serii: Ekonomika. S. 26–33. doi: <https://doi.org/10.31861/ecovis/2019-820-4>
6. Vorona A. V. Innovatsiina aktyvnist pidpriemstv yak perspektyva rozvytku natsionalnoi ekonomiky Ukrainy // Efektyvna ekonomika. 2020. № 3. doi: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.3.155>
 7. Ovsianiuk-Berdadina O. F. Innovatsiinyi rozvytok vitchyznianskykh pidpriemstv: realii ta instrumenty zabezpechennia // Ekonomichnyi analiz. 2015. T. 19, № 2. S. 117–121.
 8. Voloshchuk V. R. Mekhanizmy aktyvizatsii innovatsiinoho rozvytku. Innovatsiina ekonomika. 2019. Vyp. 7–8. S. 27–33. doi: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2019.7-8.4>
 9. Dobrianska N. A., Lahodiienko V. V., Torishnia L. A. Rehuliuвання rehionalnogo innovatsiynoho rozvytku // Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky. 2020. Tom 5, № 1. S. 263–270. doi: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2020-1-31>
 10. Derhachova V. V., Holiuk V. Ya. Suchasni trendy rozvytku innovatsii u vymiri hlobalnoi ekonomiky // Biznes, innovatsii, menedzhment: problemy ta perspektyvy: zb. tez dop. I Mizhnarodnoi nauk.-prakt. konf. (23 kvitnia 2020 r.). Kyiv: KPI im. Ihoria Sikorskoho, Vyd-vo «Politekhnika», 2020. S. 119–120.
 11. Hrudtsyna Yu. V. Innovatsiina diialnist v Ukraini: analiz ta prohnozuvannia // Biznes Inform. 2019. № 2. C. 78–84. doi: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-2-78-84>
 12. Berdar M. M. Otsinka innovatsiinoho rozvytku pidpriemstv kharchovoi promyslovosti Ukrainy // Investytsii: praktyka ta dosvid. 2018. № 12. S. 20–26.
 13. Tepliuk M. A., Shapran O. A. Otsiniuvannia rivnia innovatsiinoho rozvytku pidpriemstva v konteksti intehratsii nauky ta biznesu // Stratehiia

- ekonomichnoho rozvytku Ukrainy. 2020. Vyp. 46. S. 100–115.
14. Tsiutsiupa S. V. Vplyv konkurentsii na innovatsiinu diialnist pidpriemstva // Vcheni zapysky Universytetu «KROK». 2019. № 1(53). С. 221–229. doi: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2019-53-221-229>
15. Soloviov V. P. Innovatsiina diialnist yak systemnyi protses u konkurentnii ekonomitsi. Kyiv, 2006. S. 558.
16. Pysarenko T. V., Kvascha T. K. Stan innovatsiinoi diialnosti ta diialnosti u sferi transferu tekhnolohii v Ukraini u 2018 rotsi: analitychna dovidka. Kyiv: UkrINTEI, 2019. 80 s.
17. Adamenko O.A. Kontseptualni zasady innovatsiinoho rozvytku pidpriemstv // Naukovi pratsi Natsionalnoho u-tu kharchovykh tekhnolohii. 2010. № 35. S. 5–10.
18. Moroz O. S. Formuvannia systemy pokaznykiv dlia otsiniuvannia innovatsiinoho rozvytku pidpriemstva // Ekonomika Kryma. 2012. № 3(40). S. 263–266.
19. Kunina D. M. Analiz stanu innovatsiinoho rozvytku promyslovykh pidpriemstv Ukrainy // Efektyvna ekonomika. 2014. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3673>
20. Skrynkovskyy R. M., Sopilnyk L. I., Tsyuh S. I. Improving the Enterprise Development Model: New Solutions Based on the Principles of Management, Marketing and Economic Diagnosis // Business Inform. 2020. No 4. P. 191–199. doi: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-4-191-199>